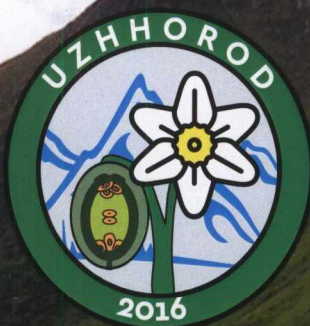

UZHHOROD NATIONAL UNIVERSITY
FACULTY OF BIOLOGY
DEPARTMENT OF BOTANY

VITAL ISSUES OF THE CARPATHIAN FLORA RESEARCH: RETROSPECTIVE AND PRESENT STATE

International Scientific Conference
dedicated to the commemoration of prominent lecturers and researchers
of the Botany Department of Uzhhorod National University
prof. V.I. Komendar
prof. V.U. Mandryk
assoc. Y.Y. Petrus

ABSTRACTS

UZHHOROD
DECEMBER 8-9, 2016

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
БІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА БОТАНІКИ**

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ РОСЛИННОГО СВІТУ
КАРПАТ: РЕТРОСПЕКТИВА ТА СУЧАСНІСТЬ**

Міжнародна наукова конференція
присвячена світлій пам'яті викладачів-дослідників
кафедри ботаніки Ужгородського національного університету

проф. В.І. Комендаря

проф. В.Ю. Мандрик

доц. Ю.Ю. Петруса

ЗБІРНИК ТЕЗ

Ужгород
8-9 грудня 2016

Мотука. Серед цікавих знахідок також *Usnea filipendula* Stirt. – вид, що вважається одним із індикаторів пралісів.

ДОСЛІДЖЕННЯ ОРГАНОПРОТЕКТОРНОЇ ДІЇ ЗБОРУ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН ЗАКАРПАТТЯ ПРИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИХ АТЕРОСКЛЕРОЗІ ТА ЦУКРОВОМУ ДІАБЕТИ

Шевня О.Б., Шипіцина О.В., Білошицька А.В., Чередніченко Л.В.

*Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова, кафедра медичної біології та анатомії людини
вул. Пирогова, 56, м. Вінниця, 21018, Україна
e-mail: alina.biloszycka@gmail.com*

На сьогоднішній день цукровий діабет 2-го типу та атеросклероз є найзагрозливішими захворюваннями і становлять важливу медико-соціальну проблему. Серед інших органів-мішеней особливу зацікавленість викликають морфологічні зміни в тканині серця, легень, печінки, слинних залоз, шлунку та нирок при експериментальних атеросклерозі та цукровому діабеті та їх фітопрофілактиці.

Мета дослідження – вивчити профілактичну дію збору лікарських рослин Закарпаття на структурні зміни тканини легень, серця, печінки, слинних залоз, шлунку та нирок при експериментальних патологіях.

Всі піддослідні тварини були розділені на 5 груп: 1 – інтактні, 2 – щурі, яким моделювався атеросклероз, 3 група – щурі, яким моделювався цукровий діабет, 4 група – щурі, яким проводилась профілактика атеросклерозу фітопрепаратом, 5 – профілактика цукрового діабету фітопрепаратом. Модель атеросклерозу створювалась за класичною методикою Анічкова: Тваринам третьої групи внутрішньошкірно вводився дексаметазон в дозі 0,125 мг/кг маси тіла протягом 14 днів для відтворення порушення толерантності до глюкози. В 4-й групі та 5-й групах шурам проводилась профілактика фітопрепаратом у вигляді відвару (2 мл в розведенні 1:10). В дослідженні використовувались лікарські рослини Закарпаття в авторській пропорції (листя чорниці, стулки квасолі, насіння льону, січка соломи вівса, трава галеги, корінь кульбаби, листя кропиви дводомної, корінь валеріани, листя мучниці, листя кульбаби, листя волоського горіха, коріння та квіти бузини чорної, листя бузини чорної, липовий цвіт, звіробій, спориш, корінь оману, січка соломи вівса тощо).

Гістологічне дослідження показало, що при експериментальному атеросклерозі у всіх досліджених органах спостерігаються патологічні зміни по типу жирової дистрофії, потовщення стінок судин. Найбільше вражаються серце та печінка. При експериментальному цукровому діабеті спостерігаються дистрофічні зміни, пов'язані з порушенням вуглеводного обміну, тотальне збільшення сполучної тканини та строми, зменшення просвіту судин, особливо дрібного калібру, вогнещеві крововиливи. Найбільші зміни спостерігались у тканині легень, шлунку та слинних залоз. Профілактичне введення відвару трав Закарпаття призвело до мінімізації

вищеперерахованих негативних явищ в обох експериментальних групах, що підтверджувалось морфологічно.

Експериментальний атеросклероз та експериментальний цукровий діабет призводять до дистрофічних змін в тканині легень. Профілактичне введення відвару з лікарських рослин Закарпаття має сильний органопротекторний ефект, веде до запобігання розвитку патологічних змін у серці, легенях, печінці, нирках, шлунку та слинних залозах.

КРИТИКО-ТАКСОНОМІЧНИЙ ОГЛЯД РОДУ *GEUM* L. (*ROSACEAE*) ФЛОРИ УКРАЇНИ У СВІТЛІ СУЧАСНИХ ФІЛОГЕНЕТИЧНИХ СИСТЕМ

Шиян Н.М.

Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України
вул. Терещенківська, 2, Київ, 01601, Україна
e-mail: herbarium_kw@ukr.net

Поштовхом до відокремлення окремих родів з описаного К. Linnaeus у 1753 року *Geum* L., стало визнання F. Focke (1894) самотійності *Sieversia* Willd. Монографія F. Bolle (1933), де автор на основі будови плодів описав *Novosieversia* F. Bolle та *Oncostylus* (Schltdl.) F. Bolle, спричинила нову хвилю виділення більш вузьких родових груп: *Acomastylis* Greene, *Orthurus* Juz., *Parageum* Nakai & H. Hara ex H. Hara, *Woronowia* Juz. Під *Waldsteinia* Willd., як й інший близький до нього диплоїдний рід *Coluria* R. Br., до останнього часу не пропонувався до включення в *Geum*, хоча майже завжди вважався тісно пов'язаним з ним. Сучасні молекулярні дослідження в поєднанні з детальним вивченням міроморфології цих рослин (Smedmark, 2006; Smedmark, Eriksson, 2012), довели що *Waldsteinia*, *Coluria* R. Br. та *Taihangia* T. T. Yu & C. L. Li утворюють сестринську групу по відношенню до інших трав'янистих *Geum*. Спираючись на цитогенетичні та молекулярні дані більшість сучасних дослідників схиляється до думки про гібридне походження роду *Geum*, який разом з *Acomastylis*, *Coluria*, *Novosieversia*, *Oncostylus*, *Orthurus*., *Taihangia*, *Waldstenia*, *Woronowia* утворюють чітко виокремлену гілку в межах *Rosoideae* (Gajewski, 1957; Smedmark, Eriksson, 2002; Smedmark, 2006). Тому представники вище зазначених родів сьогодні об'єднують в один сегрегативний монофілетичний рід *Geum* s.l., виділяючи в його межах підроди та секції. В наслідок такого об'єднання у межах *Geum* відбулася низка номенклатурних змін, згідно International Code of Nomenclature... (2012).

Зважаючи на таксономічні роботи W. Gajewski (1968) з доповненнями J. Smedmark із співавторами (Smedmark, Eriksson, 2002; Smedmark, 2006; Potter et al., 2007) та останні номенклатурні новації, нами переглянуто систему та об'єм роду *Geum* флори України. Встановлено, що до його складу зараз входить 8 видів (з них два фертильні гібриди; один культурний вид, що дичавіє), які відносяться до трьох підродів, двох секцій, а саме: genus *Geum* L.: subgenus 1. *Geum*: sect. 1. *Geum*: *G. urbanum* L., *G. aleppicum* Jacq., *G. × intermedium* Ehrh. (≡ *Geum rivale* × *Geum urbanum*), *G. × spurium* Fisch. &